

Destruktiva krafter bakom anonym Facebook-fasad

Medan svenskt lantbruk har ett gott renommé och våra lantbrukare åtnjuter stort förtroende bland allmänheten, finns det en grupp människor som är fientligt inställda. Ja, de kan vara dödsfientliga i bokstavlig bemärkelse. Det finns djurrättsaktivister, som är lika fanatiska som islamistiska terrorister och som inte drar sig för att hota lantbrukare till livet.

En vetenskaplig artikel från SLU:s ekonomiinstitution redogör för sammandrabbningen mellan en enskild företagare och en grupp av aktivister, som vill förstöra företaget, företagaren och dennes familj. En fallbeskrivning visar den våldsamhet som kännetecknar så kallade djurrättsaktivister. Det finns många liknande fall, till och med när aktivister skadat en djurägares familjegravar.

MISSBRUK AV SOCIALA MEDIER

Studiens fokus ligger egentligen på det missbruk av sociala medier, som görs av folk med onda avsikter. Både företagare och aktivister använder ju Facebook, X tidigare Twitter och andra plattformar. Den studerade företagaren hade både ett privat Facebook-konto och ett företagskonto för marknadsföring och kontakter med konsumenter och återförsäljare. Facebook-kanaler är viktiga för småföretagare, särskilt nyetablerade sådana.

Företagaren startade sitt Facebook-konto år 2013. Till en början gick det bra. År 2022 hade företagets Facebook-konto 1 900 "likes" och 2 000 följare. Så småningom började aktivister skriva hemsgheter på detta konto, men då strök företagaren bort dessa.

Aktivisterna startade ett Facebook-konto gentemot företaget år 2018. Fyra år senare hade detta konto 1 800 "likes" och 1 900 följare. Aktivisterna skriver anonymt och under pseudonymer. De attackerar företaget, företagaren och familjen men också personer i företagarens omgivning. På kontot finns mycket hot, hat och hets. Företagaren beskrivs som mördare och "ska mördas".

TILLKALLADE POLIS

På sommaren 2018 genomförde aktivisterna en samordnad attack mot såväl företagets som företagarens privata Facebook-konto, vilket medförde att företaget fick stänga ner kontona. Kort därefter kom ett femtontal aktivister till gården och uppträdde hotfullt. De tog filmer som de live-streamade på Facebook. De gick omkring på gården och fotograferade.

Trots att tilltaget var skräckinjagande lyckades företagaren tillkalla polisen, som efter ett par timmar fick bort aktivisterna. Vidare fick företagaren mycket stöd av grannar och vänner liksom LRF:s stödgrupp.

Även efter polisinslagandet fortsatte aktivisterna med sina

attacker. De förstörde varulagret genom att öppna frysboxarna, och de öppnade på vattenkranarna. Vid ett annat tillfälle hade aktivisterna förstört lacken på företagarens bil och de placerade en Molotov-cocktail på gården.

DÖDSHOT MOT FAMILJEN

Företagaren fick göra kostsamma investeringar för att skydda sig. Djuren blev skadade och en produktionsanläggning fick repareras. Företagaren fick uppsöka vård för sina psykiska skador. Försäljningskanalerna ändrades i grunden. Företagaren fick skaffa sig skyddad identitet och fick hemliga telefonnummer. Dottern i familjen vågade inte ensam gå till skolan och stannade hemma många skoldagar, eftersom aktivisterna också hade inriktat sig på flickan. Till och med flickan fick dödshot.

Fallet förs fram som ett exempel, men artikeln fokus ligger mest på de sociala mediernas betydelse. Det faktum att aktivisterna är anonyma för varandra och för offret, djuruppfödaren, medför att det är lätt att trycka på Facebook-kontots Gilla-knapp och Följa-knapp. Därefter får man budskap, som i all sin enkelhet är övertygande. Det bildas en gemenskap, när det kommer det ena inlägget efter det andra. Inläggen blir ofta aggressiva och hotfulla. Det uppstår en kultur inom Facebook-gruppen, i stort sett som en religion. Några av de aktivister som trakasserade djuruppfödaren blev dömda i domstol, men det hindrar dem inte att fortsätta med sin verksamhet, eftersom andra i Facebook-gruppen ändå stödjer dem.

AKTIVISTER MED FÖRANKRINGAR

Fallstudien visar på en total hänsynslöshet gentemot lantbrukare, som driver en fullt laglig verksamhet. Djurhållningen och matförsörjningen hotas. Det går förmodligen inte att lösa problemet med djurrättsaktivister på andra sätt än idag, alltså polisiärt. Problemet är kanske bestående, i och med att aktivisterna genom sociala medier kan enkelt hetsa upp varandra och etablera ett stort antal relationer. Extra allvarligt är att dessa aktivister också har politiska förankringar, inte endast hos enskilda politiker utan också riksdagsledamöter – ja, till och med riksdagspartier.

Källa: Jonsson, J. (2023). *When social media backfires – intrusive ties in entrepreneurship*. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, <https://doi.org/10.1177/14657503231196104>

JERKER NILSSON
INSTITUTIONEN FÖR EKONOMI, SLU UPPSALA

